

*Kinderrechten
Collectief*

KINDER-
RECHTEN
IN CIJFERS

2020

*Kinder
mishandeling*

UNICEF Nederland en Defence for Children dienen ieder jaar een verzoek om cijfers in over verschillende thema's zoals jeugdhulp, armoede, kindermishandeling, jeugdstrafrecht, migratie en uitbuiting. Dit verzoek is gedaan bij het ministerie van Justitie en Veiligheid (ministerie van JenV) en het ministerie van

Volksgesondheid, Welzijn en Sport (ministerie van VWS). Hieronder volgen de cijfers die wij in de loop van de het voorjaar van 2021 hebben verkregen. Die cijfers zijn per thema gedurende de zomer van 2021 geanalyseerd. Eventuele correcties van de cijfers nadien, zijn niet bij de analyse meegenomen.

INHOUD

1. <i>Kindermishandeling</i>	1
1.1 <i>Cijfers</i>	4
1.2 <i>Analyse</i>	5
<i>Corona</i>	6
<i>Geweld tegen kinderen</i>	6
<i>Caribisch Nederland</i>	7

1.1 CIJFERS

KINDERMISHANDELING/ SLACHTOFFERS	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal meldingen bij Veilig Thuis ¹					131.800	127.410
Gestarte casussen bij VT					103.745	95.175
Afgeronde casussen bij VT					90.890	98.710
Aantal gestarte adviezen VT					107.690	122.045
Aantal lopende casussen bij VT					123.775	126.755
Aantal strafrechtelijke vervolgingen voor KMH, zedendelicten, HGW, en/ of seksuele uitbuiting/ mensenhandel met minderjarig slachtoffer	-	-	-	-	-	947 ²
Aantal veroordelingen KMH	-	-	-	-	790 (769 straf opgelegd)	669 ³ (660 straf opgelegd)

1. Cijfers VT verkregen via CBS Staline: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84847NED/table?ts=1638092077373>

2. Ministerie van Justitie en Veiligheid.

3. Ministerie van Justitie en Veiligheid.

1.2 ANALYSE

Wat direct opvalt aan de tabel is dat er weinig cijfers beschikbaar zijn. De meeste informatie over dit onderwerp wordt gehaald uit rapportages die de afgelopen periode zijn verschenen om de trends rondom het voorkomen en aanpakken van kindermishandeling te duiden.

Campagne

Opvallend is dat de campagnes vanuit de Rijksoverheid zijn gericht op burgers vanaf achttien jaar. Een gerichte campagne op kinderen en jongeren ‘wie kan jou helpen?’ en: ‘wat kun je doen als je je zorgen maakt over een vriend(in)?’ wordt in 2020 gemist. In 2021 publiceerde gemeenten en scholen de gids ‘Ieder kind geïnformeerd’. Van november 2019 tot november 2022 loopt de landelijke campagne ‘wat kan mij helpen?’ die slachtoffers van seksueel stimuleert zich zo snel mogelijk te melden en hulp te zoeken, met specifieke aandacht voor minderjarigen van 14-18 jaar.

Meldcode

Met de Wet verbeterde meldcode die in januari 2019 van kracht werd, zijn grote stappen vooruitgezet in het stimuleren van meldingen door professionals bij Veilig Thuis (VT). Een stappenplan en een afwegingskader per beroepsgroep (zorg, justitie, politie, onderwijs, kinderopvang) helpt professionals een afweging te maken en bij acuut en structureel geweld te melden bij VT. Een radarfunctie maakt het VT mogelijk complexe casussen te blijven monitoren na het inzetten van hulp. De meldcode is een integraal onderdeel van het actieprogramma Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT). Implementatie van de meldcode is vanuit GHNT en gemeenten gestimuleerd door een meldcodetour voor professionals uit diverse sectoren. Onderzoek laat zien dat er meer kennis van de meldcode is bij professionals.⁴ Het aantal adviesvragen is in 2019 met 24% gestegen ten opzichte van 2018. Ook in 2020 zien we een stijging

van het aantal gestarte adviezen. Het aantal meldingen was in 2019 met 20% gestegen ten opzichte van 2018. In 2020 zien we een lichte daling ten opzichte van 2019. Het aantal gestarte casussen is gedaald in 2020, maar het aantal lopende casussen is gestegen. VT heeft meer casussen in 2020 afgerond dan in 2019.

Aandacht functionarissen

Blijvende investering op de werkvloer is nodig de meldgerichtheid vast te houden en verder te stimuleren. Daarnaast wordt aangegeven dat in de praktijk vaak wachttijden zijn, tijdens onderzoek door VT te weinig ondersteuning voor kinderen is, de focus op veiligheid sterk is, maar de focus op herstel op lange termijn veel minder. Om de meldcode duurzaam te implementeren en borgen zijn opgeleide aandachtfunctionarissen (AF's) huiselijk geweld en kindermishandeling nodig. Overal waar professionals met kinderen werken. Zij kunnen hun collega's onderwijzen en ondersteunen bij het signaleren en gesprekken aangaan met het gezin en het kind. Uit een verkennend onderzoek blijkt deze aandachtfunctionaris nog lang niet overal in functie.⁵

Wachlijsten & hulp

Grote zorgen zijn er ook over de wachlijsten, soms bij Veilig Thuis zelf, maar vooral bij de instanties die direct na triage of onderzoek door VT-hulp moeten inzetten (zowel bij wijkteams als bij gespecialiseerde jeugdhulp en Jeugdbescherming). VT zet veel casussen door naar wijkteams, maar de toerusting van deze teams om met deze problematiek om te gaan is zeer verschillend. Dat komt ook omdat lang niet alle gemeenten voldoende zicht hebben op de kwaliteitsvereisten die zij moeten en kunnen stellen aan de lokale (wijk)teams en hoe zij de taakverdeling op grond van hun regierol moeten vormgeven. VNG en GHNT publiceerden hier in december 2019 een kwaliteitskader voor, maar de praktijk is nog heel diffuus.

4. Evaluatie Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, Den Haag, ZonMw, april 2020.

5. Verkennend onderzoek aandachtfunctionarissen Meldcode, eindrapport; Knapp Advisory Services, 4 juni 2020.

Kinderen krijgen te weinig en te laat hulp. Alle kinderen hebben na het meemaken van kindermishandeling hulp nodig. Het hoeft niet altijd traumabehandeling te zijn, maar het is belangrijk dat duidelijk is dat geweld niet mag en dat het niet de schuld van het kind is. Hulp aan het kind draagt ook bij aan het stoppen van intergenerationele overdracht. In het vervolg onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut, naar de lange termijn gevolgen van huiselijk geweld en kindermishandeling, concludeerden zij dat er meer specifieke hulp voor kinderen nodig is, waarbij ook ouders hulp en ondersteuning krijgen.⁶

Er is in het programma 'Geweld hoort nergens thuis' (GHNT) afgesproken om in alle 26 veiligheidsregio's regio's een MDA++ aanpak te ontwikkelen. MDA++ is een netwerkaanpak: zorg- en justitiepartners werken in een - meestal wekelijks - casusoverleg samen om in situaties van structureel geweld, waarbij de reguliere aanpak niet voldoende oplevert, tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen. MDA++ staat voor Multidisciplinaire Aanpak; de eerste plus is voor specialistisch en de tweede voor intersectoraal/multidisciplinair. In drie regio's zou tijdens het GHNT-programma worden geëxperimenteerd met een servicecentrum: één locatie waar het multidisciplinaire en specialistische team werkzaam zou zijn, met als doelgroep 0 tot 100 jaar (Rotterdam-Rijnmond, Tilburg en Kennemerland). Alleen in Rotterdam is het op het moment van schrijven van deze analyse gelukt een echt centrum op te zetten. Op 1 april 2021 is daar het Centrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling geopend: 'Filomena'.

CORONA

De coronamaatregelen hadden in 2020 grote impact op de levens van kinderen en jongeren in Nederland. UNICEF Nederland concludeerde in mei dat de rechten

en belangen van kinderen en jongeren onvoldoende en soms helemaal niet worden meegenomen in de getroffen maatregelen.⁷ Na de eerste scholensluiting in maart volgde in december plotseling een tweede termijn. De scholensluiting liet grote verschillen zien tussen leerlingen, zowel in materiële als in immateriële zin. Veel onderwijs vond online plaats en de situatie bevestigde hoe belangrijk school is voor de sociaal emotionele ontwikkeling.⁸ Ook kwam er een toename in eenzaamheid, eetstoornissen, depressieve gevoelens en angst onder tieners en verergerde de crisis in de jeugd-ggz.⁹ De Kindertelefoon kreeg 1500 (i.p.v. 1000) telefoontjes per dag en merkte dat veel meer kinderen een chat -in plaats van een telefoongesprek- voerden; de onderwerpen thuis, familie en geweld stegen op de onderwerpenranglijst. Defence for Children - ECPAT meldde dat er een wereldwijde toename van online seksueel misbruik is nu zowel kindermisbruikers als kinderen meer thuis zitten en online zijn.

GEWELD TEGEN KINDEREN IN DE JEUGDZORG?

Geweld tegen kinderen moet beter worden voorkomen. Hoewel twee commissies (Samson en De Winter) aanbevelingen deden naar aanleiding van gepleegd misbruik en geweld tegen kinderen in het verleden in de jeugdzorg, lijkt alleen het veld te werken aan verbetering.¹⁰ Het rapport van Commissie De Winter geeft een aantal concrete aanbevelingen aan de Rijksoverheid. Maar wat er met die aanbevelingen wordt en/of is gedaan, blijft onduidelijk. Leden van de -inmiddels ontbonden- Commissie De Winter geven in een interview in de NRC van 11 juni 2020 aan dat een jaar na publicatie bar weinig is veranderd. Bijvoorbeeld in het oppakken van proactief en onafhankelijk toezicht, kleinere leefgroepen en meer investeren in goed geschoold personeel. De Inspecties constateerden eind 2019 al dat de waardering van het werk in de Jeugdzorg

6. Wat als het geweld niet stopt? Een longitudinale studie naar de lange termijn gevolgen van partnergeweld en kindermishandeling voor kinderen; Milou Lünemann; Majone Stekete, Bas Tierolf, Verwey-Jonker Instituut, mei 2020.
7. UNICEF Nederland (2020) Coronacrisis en kinderen en jongeren in Nederland, een inventarisatie <https://www.unicef.nl/files/UNC-Rapport-Coronacrisis-en-jongeren-FINAL-compleet.pdf>
8. Bol, T. (2020) Sociale ongelijkheid in thuischoling tijdens de corona-crisis en Smeets, R., Ter Weel, B. & Zwetsloot, J. (2020) Ongelijk gebruik van online-leermiddelen tijdens de lockdown.
9. Amsterdam UMC (2020) Coronamaatregelen maken jongeren angstiger en somberder <https://www.amc.nl/web/nieuws-enverhalen/actueel/actueel/coronamaatregelen-maken-jongeren-angstiger-en-somberder.html>; Inspectie Gezondheidszorg (2021) Onvoldoende hulp voor jongeren met ernstige psychische problemen <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2021/03/15/onvoldoende-hulp-voor-jongeren-met-ernstige-psychische-problemen>
10. <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2019/07/Puntenmanifest-Naar-een-jeugdzorg-die-beter-bescherm-t.pdf>

(zowel financieel als maatschappelijk) niet in verhouding staat tot de zwaarte en complexiteit ervan. De uitstroom van personeel in de sector is jaarlijks zo'n 20 procent. De schaarste en marktwerking zorgen voor bizarre situaties zoals gemeenten, die onder medewerkers in de Jeugdbescherming werven om hun wijkteams van goede expertise te voorzien.

CARIBISCH NEDERLAND

Er is al jaren gebrek aan data over kindermishandeling in Caribisch Nederland, dat geldt ook voor 2020.

Kinderrechten.nl